

Nr 355.

Av herr **Petersson** i Lerbäcksbyn **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 44, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning.*

Då frågan om införande av s. k. borgerlig begravning, d. v. s. begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, förlidet år var föremål för behandling i riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 8, anslöto vi oss till den meningen, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke borde vinna riksdagens bifall. Detta innebar icke, att vi ställde oss avvisande till tanken på det kyrkliga jordfästningstvängets upphörande under vissa förutsättningar, utan hade sin grund däri, att vi dels ansågo, att denna fråga icke bort utbrytas ur sitt naturliga sammanhang med frågan om vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan, dels funno det föreliggande lagförslaget i vissa stycken otillfredsställande från kyrklig synpunkt. I intetdera avseendet lyckades vi vinna gehör för vår uppfattning, utan riksdagen antog Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick. Detta har därefter varit underställt kyrkomötet, som med godkännande av förslaget i övrigt fogat visst tillägg till detsamma, avseende uttryckligt förbud för kyrkas upplåtande för begravning utan jordfästning i kyrkans egen ordning. Med anledning härav har frågan nu genom Kungl. Maj:ts proposition nr 44 ånyo underställts riksdagen.

Under de månader, som förflutit, sedan vi sålunda hade att i riksdagen taga ställning till detta ärende, har intet inträffat, som kunnat föranleda oss att ändra vår uppfattning rörande den ordning, i vilken denna fråga bort föreläggas riksdagen. Vi hava så mycket mindre funnit anledning frångå vår ståndpunkt i denna del, som, enligt vad som blivit upplyst, förslag i själva huvudfrågan lära vara att under den närmaste tiden förvänta. Vid sådant förhållande låge det onekligen närmast till hands att nu yrka avslag på jordfästningslagen i avvaktan på denna utredning. Då emellertid kyrkomötet, vars ställningstagande på denna punkt för oss är av avgörande betydelse, förklarar sig biträda lagförslaget med ovan angivna undantag och detta alltså torde få betraktas som i princip redan godtaget, anse vi oss icke böra fullfölja yrkandet om uppskov. Vi utgå sålunda ifrån att Kungl. Maj:ts förevarande proposition kommer att av riksdagen bifallas, men finna sakligt motiverat och med hänsyn till frågans fortsatta behandling av största vikt, att riksdagen därvid tillmötesgår kyrkomötets önskningsar i avseende å utformningen av 8 § 2 mom. (om förbud mot kyrkas upplåtande för icke kyrklig begravning). Detta sker icke genom den lydelse Kungl. Maj:t givit lagrummet i fråga.

Kyrkomötets beslut innebär, som nyss sades, ett uttryckligt förbud mot att kyrkorummet finge tagas i anspråk för jordfästning i annan ordning än kyrkans egen. Kyrkomötet förbisåg därvid ingalunda, att genom inträffande snöstorm eller andra särskilt hälsovådliga väderleksförhållanden e. d. nödfall kan inträffa, som till förebyggande av fara för begravningsgästernas liv och hälsa nödvändiggör undantag från detta förbud. Tanken på att genom en tilläggsbestämmelse av ungefär den lydelse som den av Kungl. Maj:t nu föreslagna så att säga reservera sig för dessa tvingande fall var föremål för övervägande, men övergavs, då det ansågs överflödigt att lagstifta om en sak, som enligt en allmänt erkänd rättsregel måste anses självklar, nämligen att vid verkligt nödfall annars gällande lagbud tillfälligt kunna sättas ur tillämpning. Att för dessa rena nödfalls skull ändra kyrkomötets beslut på sätt Kungl. Maj:t föreslår synes sålunda icke vara av behovet påkallat.

Kungl. Maj:ts förslag syftar emellertid vida längre. Det ersätter kyrkomötets uttryckliga *förbud*: "men må ej kyrka upplåtas", med ett lika uttryckligt *medgivande*: "och må vid sådan (= icke kyrklig) begravning kyrka upplåtas, när särskilda skäl därtill äro". Till sådana "särskilda skäl" räknar föredragande departementschefen — utom nyss anförda väderleksförhållanden o. d. — exempelvis det fall, att "en särskilt allmän tillslutning är att emotse och annan värdig och lämplig lokal ej står till buds". Bedömandet av huruvida dessa "särskilda skäl" skola anses vara för handen eller icke överlämnas från fall till fall åt pastor, som alltså har att ingå i prövning av huruvida en särskilt stor tillslutning är att vänta och huruvida de andra lokaler, som till äventyrs stå till förfogande, äro icke blott "lämpliga" utan också "värdiga". Det säger sig självt, att pastor genom att nödgas ingå i en sådan prövning försättes i den vanskliga och svåra ställning, som kyrkomötet genom sitt klara och uttryckliga stadgande på denna punkt velat bespara honom att bli försatt uti. Att Kungl. Maj:ts förslag i vad det äger nu angivna syftning och innebörd står i bestämd motsättning till vad kyrkomötet under anslutning av ett överväldigande flertal bland Sveriges kyrkofolk uttalat som sin mening, synes uppenbart.

Därmed är vår ställning till denna fråga given. Det vore enligt vår mening icke värdigt Sveriges riksdag att i en fråga, som så nära berör kyrkans inre liv, påtvinga henne en ordning, mot vilken praktiskt taget alla kyrkliga myndigheter och nu senast kyrkans egna ombud med stor enighet och synnerlig skärpa uttalat sig. Kyrkomötets tydligt ådagalagda vilja till samförstånd och tillmötesgående på alla punkter, där detta utan självuppgivelse varit möjligt, synes oss böra av riksdagen besvaras med tillmötesgående av kyrkomötets mening och önsknningar i en fråga, som för kyrkomötet och majoriteten av Sveriges kyrkofolk är en principfråga och en hjärtesak, som icke ger rum för några kompromisser.

Vi anse oss sålunda böra yrka, att 8 § 2 mom. av föreliggande förslag till lag om jordfästning måtte erhålla den lydelse, som givits det i det av kyrkomötet

antagna förslaget. Vi hemställa därutöver, att riksdagen ville taga under förnyat övervägande, om icke andra stycket av 8 § 1 mom. bör ur förslaget utgå. Mot avfattningen av stadgandena i detta stycke har såväl av flertalet av de i ämnet hörda myndigheterna som motionsledes och reservationsvis i riksdagen och kyrkomötet anmärkts, att de äro oklara och lätteligen kunna leda till förvecklingar vid tillämpningen, varförutom de icke lämna någon garanti för att den avlidnes i livstiden hysta önskan verkligen kommer till sin rätt. Blotta möjligheten av att den rätt, som genom dessa stadganden blivit lagd i de efterlevandes hand, kan komma att av dessa missbrukas till att förvägra en from anförvant att jordas på fädernas sed enligt kyrkans ordning synes oss böra föranleda, att stycket i fråga utgår och att det alltså göres beroende av den avlidnes i livstiden givna skriftliga förordnande, om han skall begravas utan jordfästning i svenska kyrkans ordning. Yrkande om att ifrågavarande stycke måtte utgå ur lagförslaget framfördes i reservation till kyrkolagsutskottets betänkande och förordades under överläggningen i kyrkomötet livligt av flera talare. Att det icke kom med i kyrkomötets beslut, torde uteslutande ha haft sin grund i en bestämd önskan hos kyrkomötet att icke annat än i särskilt tvingande fall göra ändringar i det av riksdagen redan godkända lagförslaget. Desto större anledning har, synes det oss, riksdagen att visa tillmötesgående mot de sakligt mycket starkt motiverade önsknningar på denna punkt, som vi veta omfattas av kyrkomötets majoritet, även om detta icke kommit tydligt till uttryck i själva beslutet.

Under återopande av vad vi sålunda anført få vi vördsamt hemställa, att riksdagen ville besluta,

dels att andra stycket av 8 § 1 mom. i föreliggande förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning må ur förslaget utgå,

dels att 8 § 2 mom. i förevarande förslag skall hava denna lydelse:

2 mom. Vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skall klockringning, om det begäres, äga rum i vanlig ordning, men må ej kyrka upplåtas.

Stockholm den 16 februari 1926.

Birger Petersson.

P. M. Olsson.

L. L. Lorichs.

Joh. G. Svensson.

Cornelius Olsson.

Gust. A. Gustafsson.

Carl Arv. Anderson.

A. Henrikson.

Oscar N. Olsson.

Ivar Anderson.

Thore Ahlströmer.